

บทที่ 1

บทนำ

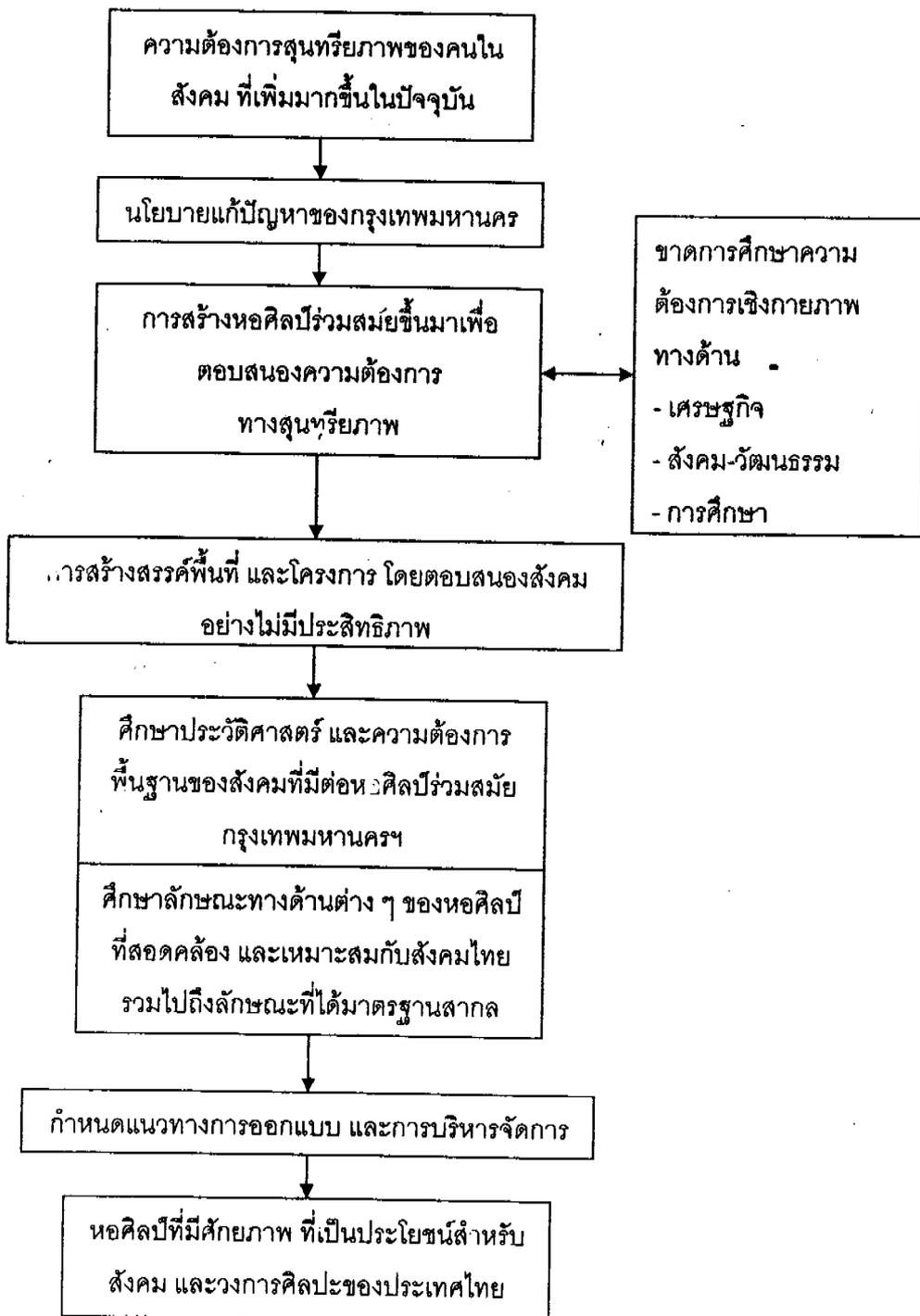
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หอศิลป์ (art gallery) เป็นสถาบันหรือองค์กรที่มีความจำเป็นต่อวงการศิลปะ มีหน้าที่อนุรักษ์ (conservation) เผยแพร่ (dissemination) และส่งเสริม (promotion) งานศิลปะ และศิลปิน อีกทั้งยังสามารถเป็นสถานที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นทางด้านศิลปะ เนื่องจากศิลปะเป็นสิ่งที่สามารถสร้างสุนทรียภาพให้กับมนุษย์ และสังคม ในขณะเดียวกันศิลปะก็สามารถเป็นสิ่งที่ให้ความรู้ และแสดงออกถึงวัฒนธรรม สามารถบ่งชี้ได้ถึงอารยธรรม และค่านิยมของชนชาตินั้น ๆ ด้วย

ภาครัฐบาล และองค์กรสนับสนุนการศึกษามีความพยายามที่จะตอบสนองความจำเป็นดังกล่าวให้กับวงการศิลปศึกษาในประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากกระแสความต้องการที่จะปรับปรุงหอศิลป์ที่มีอยู่เดิม รวมถึงการมีโครงการสร้างหอศิลป์วัฒนธรรมร่วมสมัยขึ้นมาเพื่อเทียบเท่ามาตรฐานสากลเพื่อเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาทางศิลปะ อีกทั้งมีมาตรฐานเพียงพอต่อการแลกเปลี่ยนงานศิลปะระดับโลกเพื่อยกระดับมาตรฐานวงการศิลปะในประเทศไทย และยังมีคามเคลื่อนไหวเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการรองรับความต้องการความรู้ และสุนทรียะทางศิลปะในประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งในหลายโครงการสามารถบรรลุเป้าหมาย หรืออยู่ระหว่างดำเนินการซึ่งยังมีในปริมาณน้อย ปัจจุบันจำนวนหอศิลป์ และคุณภาพของหอศิลป์จึงยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ มักจะเกิดการรวมตัวกันของศิลปิน นักวิชาการศิลปะ สื่อมวลชน และผู้สนใจ เพื่อเรียกร้องภาครัฐบาลให้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดสร้างหอศิลป์ร่วมสมัยขึ้น ทั้งนี้ตัวอย่างการศึกษาอาคาร แบบแผนการออกแบบ และการจัดรูปแบบอย่างมีศักยภาพยังไม่มีปรากฏในสังคมไทย หรือมีปริมาณน้อย เนื่องจากมาจากความรู้ด้านศิลปะ และสถาปัตยกรรมอาคารส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปศึกษา ในอดีตไม่ได้รับการส่งเสริมให้บุคคล ในสังคม หรือผู้ที่สร้างสรรค์ได้รับรู้ จึงมีความจำเป็นในการรวบรวม ส่งเสริม และปรับปรุงข้อมูลที่มีอยู่เดิม เพื่อเป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางการออกแบบ และการบริหารจัดการ หอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานครที่มีศักยภาพที่สามารถตอบสนองความต้องการทางสังคมด้านพื้นที่ในการรองรับความต้องการความรู้ และสุนทรียะทางศิลปะในประเทศไทย

ภาพที่ 1.1

แผนภูมิแสดงที่มา และความสำคัญของปัญหาในการทำวิจัย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติศาสตร์ และพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ที่ส่งผลต่อพัฒนาการความเป็นมาของหอศิลป์ และหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย รวมถึงความต้องการศิลปร่วมสมัย และหอศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย
2. ศึกษาข้อปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้งานอาคารหอศิลป์ และหอศิลป์ร่วมสมัยในเขตกรุงเทพมหานครฯ ปัจจุบัน
3. ศึกษารวบรวมข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม เพื่อสรุปเป็นแนวทางการออกแบบหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยได้แก่
 - 3.1 ศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม และกิจกรรมที่เหมาะสมของอาคารหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย และหอศิลป์ร่วมสมัยในต่างประเทศ ได้แก่ รายละเอียดการใช้งาน ขนาดและรูปแบบของการทำงาน ลักษณะการจัดวางอาคาร และรูปแบบอาคาร
 - 3.2 ศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมภายในที่เหมาะสมในการใช้งานของพื้นที่จัดแสดง จากหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย และหอศิลป์ร่วมสมัยในต่างประเทศ ได้แก่ ลักษณะพื้นที่ในการจัดแสดง ลักษณะการจัดแสงในการจัดแสดง และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นส่วนส่งเสริมการจัดแสดง
 - 3.3 ศึกษาลักษณะผู้ใช้งาน เพื่อสามารถกำหนดรูปแบบอาคาร ขนาดอาคาร และความเหมาะสมของบริเวณที่ตั้งให้สอดคล้องกับการใช้งาน
 - 3.4 ศึกษาขนาด และลักษณะพื้นที่ตั้งโครงการ ที่สอดคล้องกับการใช้งาน รูปแบบอาคาร และลักษณะผู้ใช้งาน
4. ศึกษารวบรวมข้อมูลด้านการบริหารจัดการโครงการ เพื่อสรุปเป็นแนวทางการบริหารจัดการหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยได้แก่
 - 4.1 ศึกษาการจัดโครงสร้างการบริหารองค์กรของ หอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย และหอศิลป์ร่วมสมัยในต่างประเทศ
 - 4.2 ศึกษาการบริหารจัดการงบประมาณโครงการของหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย และหอศิลป์ร่วมสมัยในต่างประเทศ
 - 4.3 ศึกษาการบริหารรายรับของหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย และหอศิลป์ร่วมสมัยในต่างประเทศ

5. การนำข้อมูลการสรุปแนวทางการออกแบบ และแนวทางการบริหารจัดการ ไปใช้ในกระบวนการออกแบบโครงการหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร

6. สรุปขั้นตอนในการออกแบบ การกำหนดแนวทางการออกแบบ และแนวทางการบริหารจัดการหอศิลป์ และหอศิลป์ร่วมสมัยในกรุงเทพมหานคร ฯ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยได้ศึกษาประวัติศาสตร์ และพัฒนาการความเป็นมาทางสังคม เศรษฐกิจ รวมถึงระบบการศึกษาในประเทศไทยที่มีผลต่อศิลปะร่วมสมัย และหอศิลป์ร่วมสมัยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้กำหนดการศึกษาตัวอย่างหอศิลป์เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครฯ เพื่อศึกษาปัญหาจากการใช้งานที่เกิดขึ้น ประกอบกับศึกษาตัวอย่างหอศิลป์ในประเทศ และหอศิลป์ต่างประเทศที่มีมาตรฐาน ร่วมกับการรวบรวมบทความ และทฤษฎีต่าง ๆ ที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลร่วมในการกำหนดแนวทางการออกแบบหอศิลป์ และการบริหารจัดการหอศิลป์ เพื่อนำไปสู่กระบวนการออกแบบหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานครที่มีศักยภาพสูงสุด

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1. สมมติฐานหลัก

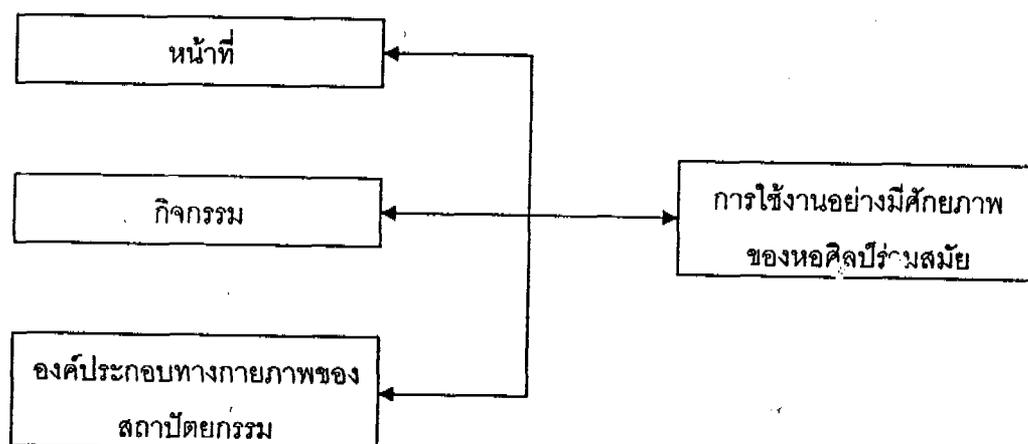
การจัดทำโครงการหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานครที่มีศักยภาพต้องพิจารณาปัจจัยแนวทางการออกแบบ และการบริหารจัดการหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีมาตรฐาน

2. สมมติฐานย่อย

ศักยภาพในการใช้งานของหอศิลป์ร่วมสมัยขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ด้าน หน้าที่ กิจกรรม และองค์ประกอบทางกายภาพในงานสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 1.2

แผนภูมิแสดงสมมติฐานย่อยในการทำวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงประวัติศาสตร์ และพัฒนาการความเป็นมาทางเศรษฐกิจ สังคม และระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อพัฒนาการความเป็นมาของหอศิลป์ และหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย รวมไปถึงความต้องการศิลปะร่วมสมัยและหอศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย
2. สามารถสรุปแนวทางในการออกแบบหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การเลือก และวิเคราะห์พื้นที่ที่ตั้งตามการใช้งาน ความเหมาะสม และลักษณะผู้ใช้ การวิเคราะห์ข้อกำหนดอาคารตามลักษณะของอาคารและตามลักษณะของพื้นที่ตั้ง การกำหนดแนวความคิดในการออกแบบอาคาร การคิดความสัมพันธ์ และรายละเอียดการใช้งานของ การคิดรายละเอียดรูปแบบของส่วนต่าง ๆ ในอาคาร และข้อเสนอแนะในการออกแบบองค์ประกอบต่าง ๆ
3. สามารถสรุปแนวทางในการบริหารจัดการหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร ทั้งในด้านการกำหนดโครงสร้างการบริหารองค์กรและการบริหารการใช้งานของโครงการ การจัดทำงบประมาณ และการบริหารรายรับของโครงการ
4. สามารถนำข้อมูลการสรุปแนวทางในการออกแบบโครงการ และแนวทางการบริหารจัดการโครงการ ไปใช้ในการออกแบบหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่คาดว่าจะเข้ามาใช้งาน

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาประวัติศาสตร์ และพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาที่ส่งผลต่อพัฒนาการความเป็นมาของหอศิลป์ และหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย รวมถึงความต้องการศิลปะร่วมสมัย และหอศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย

2. ศึกษาข้อปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้งานอาคารหอศิลป์ และหอศิลป์ร่วมสมัยในเขตกรุงเทพมหานครฯ ปัจจุบัน

2.1 ศึกษาโดยการสังเกตตรง จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็น และความต้องการจากผู้ใช้งานอาคารหอศิลป์ และหอศิลป์ร่วมสมัยในเขตกรุงเทพมหานครฯ เพื่อทราบถึงลักษณะหน้าที่ กิจกรรม และองค์ประกอบที่ควรจะมีในอาคารหอศิลป์ที่มีศักยภาพ

3. ศึกษารวบรวมข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม เพื่อสรุปเป็นแนวทางการออกแบบหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยได้แก่

3.1 ศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม และกิจกรรมที่เหมาะสมของอาคารหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย และหอศิลป์ร่วมสมัยในต่างประเทศ ได้แก่ รายละเอียดการใช้งาน ขนาดและรูปแบบของการทำงาน ลักษณะการจัดวางอาคาร และรูปแบบอาคาร

3.2 ศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมภายในที่เหมาะสมในการใช้งานของพื้นที่จัดแสดง จากหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย และหอศิลป์ร่วมสมัยในต่างประเทศ ได้แก่ ลักษณะพื้นที่ในการจัดแสดง ลักษณะการจัดแสงในการจัดแสดง และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นส่วนส่งเสริมการจัดแสดง

3.3 ศึกษาลักษณะผู้ใช้งาน เพื่อสามารถกำหนดรูปแบบอาคาร ขนาดอาคาร และความเหมาะสมของบริเวณที่ตั้งให้สอดคล้องกับการใช้งาน

3.4 ศึกษาขนาด และลักษณะพื้นที่ตั้งโครงการ ที่สอดคล้องกับการใช้งาน รูปแบบอาคาร และลักษณะผู้ใช้งาน

3.5 สรุปแนวทางในการออกแบบหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร

4. ศึกษารวบรวมข้อมูลด้านการบริหารจัดการโครงการ เพื่อสรุปเป็นแนวทางการบริหารจัดการหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยได้แก่

4.1 ศึกษาการจัดโครงสร้างการบริหารองค์กรของ หอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย และหอศิลป์ร่วมสมัยในต่างประเทศ

4.2 ศึกษาการบริหารจัดการงบประมาณโครงการของหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย และหอศิลป์ร่วมสมัยในต่างประเทศ

4.3 ศึกษาการบริหารรายรับของหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย และหอศิลป์ร่วมสมัยในต่างประเทศ

4.4 สรุปแนวทางในการบริหารจัดการหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร

5. การนำข้อมูลการสรุปแนวทางการออกแบบ และแนวทางการบริหารจัดการ ไปใช้ในกระบวนการการออกแบบโครงการหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร

5.1 การกำหนดการบริหารจัดการหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร โดยใช้ข้อมูลการสรุปแนวทางในการบริหารจัดการหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร และความเป็นไปได้ในการได้รับงบประมาณในการสร้างโครงการ

5.2 การออกแบบโครงการหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร และสรุปขั้นตอนตามแนวทางการออกแบบ และแนวทางการบริหารจัดการที่กำหนด

5.3 การทำการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ จากการจัดทำเครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบร่างโครงการทั้งในด้านกระบวนการออกแบบ การบริหารจัดการโครงการ หุ่นจำลอง ภาพจำลอง และแบบอาคาร เพื่อทำการวิจัยในสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสถาปัตยกรรม ภัณฑารักษ์ และศิลปิน เพื่อนำการประเมิน และข้อเสนอแนะ ไปใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการออกแบบ การกำหนดแนวทางการออกแบบ และบริหารจัดการโครงการหอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร ได้ข้อมูลในเชิงคุณภาพ

6. สรุปและอภิปรายผลขั้นตอนในการออกแบบ การกำหนดแนวทางการออกแบบ และแนวทางการบริหารจัดการหอศิลป์ร่วมสมัยในกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 1.3
แผนภูมิการวิจัย

